
Diederik C. Grit. *Driewerf zalig Noorden. Over literaire betrekkingen tussen de Nederlanden en Scandinavië*. Met samenvattingen in het Engels en het Deens. Universitaire Pers Maastricht 1994, 301 pp. ISBN 90-5278-131-1. Prijs: f 42, 50

Nu har Diederik Grit igen lavet en bog som er en guldgrube for både neerlandister og nordister. Den forrige var hans bibliografi over dansk skønlitteratur i nederlandsk oversættelse gennem 250 år, hvor man kunne finde svar på spørgsmål om hvad der blev læst og oversat af dansk litteratur i Nederlandene.

Denne gang er det de gensidige litterære forbindelser der er blevet til en disputats på en 300 sider, som blev forsvaret ved Maastrichts humanistiske fakultet i april 1994.

Måske kendte man godt Vondels linier om 'Deensche ossen', hvormed digteren ikke mente dyrene, men var man ikke klar over om hans store digte og skuespil også var oversat og opført i Norden. Desuden var der vist noget med Bilderdijk og Frederik van Eeden og H. C. Andersen eller var det nu Potgieter? Og har det grund i virkeligheden at nordisk litteratur i Holland altid associeres med evigt syngende skove, i den grad at det er blevet et stående udtryk i nederlandsk?

Her får vi så svar, f. eks. det overraskende at hollandsk litteratur i Danmark i tyvende århundrede netop ses som en evindelig provinsroman, på grund af Clara Hammerichs, den fremste oversætters, forkærlighed for genren. I syv kapitler der er ordnet kronologisk, er der punktnedslag i nordisk reception af Vondel, Bilderdijk, van Eeden, Streuvels, Gezelle,

mens omvendt Holberg, Baggesen, Oehlenschläger, Kierkegaard, Andersen, Ibsen, Strindberg, Hamsun osv. behandles. Det er så de første fem kapitler. Sjette kapitel er oprindeligt skrevet i forbindelse med omtalte bibliografi og det beskæftiger sig med receptionen i Nederlandene af dansk litteratur, mens ottende og sidste hedder "Nederlandsk litteratur i danske øjne", i perioden 1900 - 1990. De to sidstnævnte kapitler afbrydes af en undersøgelse af 17 eksisterende nederlandske oversættelser af H. C. Andersens *Reisekammeraten*.

Hvorfor dette kapitel ikke følger efter de to om gensidig reception, er ikke klart. Det virker lidt forvirrende pludselig at skulle læse om noget helt andet, medmindre forfatteren har valgt denne rækkefølge idet han betragter oversættelse som en specifik form for reception.

Hermed berøres et punkt som er centralt i disputatsen; rækkefølgen er som sagt kronologisk, eller er snarere blevet det, idet forfatteren har gjort en dyd af nødvendigheden. Oprindeligt var dette syv forskellige artikler skrevet til diverse tidsskrifter om bibliografi, reception og oversættelse af henh. dansk og nederlandsk litteratur. Disse er derefter samlet og udvidet til en disputats, en mulighed de nederlandske universiteter har haft de sidste tyve år. En form for disputats som absolut skal bibeholdes og som kan anbefales også til de nordiske lande, idet den giver muligheder til folk der ikke har den lange tålmodighed eller den mængde tid der skal til et flerårigt projekt. Det sidste er Grits tilfælde, idet han startede sin bibliografiske forskning da han var nederlandsk lektor ved Københavns Universitet i halvfjerdserne og fortsatte arbejdet som lærer ved tolkehøjskolen i Maastricht, begge stillinger uden normeret forskningstid. Det er en bedrift at skrive en lignende bog i fritiden!

Men samtidig medfører denne baggrund også en skavank ved bogen, som ikke er nedslag af en samlet undersøgelse om gensidig nordisk - nederlandsk litterær påvirkning gennem 300 år, men nogle dybdeboringer omkring enkelte forfatterskaber. Grit argumenterer for at dette skulle give et ganske godt billede af ovennævnte påvirkning. Læseren er tilbøjelig til at give ham ret, idet der ikke er tale om en stadig kontakt mellem litteraturen i Nederlandene og i Norden, men om skiftende forhold, afhængig af enkeltpersoner og enkeltbesøg i historiens løb. Lad mig give et eksempel: hvis ikke Vondel var rejst til Skandinavien på grund af udstående regninger fra sin huseforretning, ville han ikke have meddelt Nederland om sit besøg og hvis ikke Frederik van Eeden havde været gift

med Martha, datter af neerlandisten van Vlooten, som var en flittig rejsende til Norden, havde han ikke kunnet læse dansk osv.

Problemet med den manglende sammenhæng er altså ikke så stort som frygtes kunne, men disputatsens historie medfører et problem af metodisk art. Den bibliografiske, den komparatistiske, den receptionsæstetiske og den oversættelseskritiske indfaldsvinkel får hver deres teoretiske overvejelser med i et indledende kapitel, på i alt femten sider. Man kan ikke være sagkyndig på så mange områder, det siger sig selv.

Både af indledningen og af selve arbejdet bliver det klart, at Grits stærke side er den omhu han viser på det bibliografiske område og på receptionsgebet. Der har vi meget at takke ham for.

Og nu mangler der faktisk kun en undersøgelse af den store indflydelse den nederlandske renæssancepoetik har haft i Norden. Hvad med lidt Neolatin som næste specialisme, hr. Grit?

Annelies van Hees, Universiteit van Amsterdam